

İşbu dosya ve teferuatı ve C. Müddei umumîliğinin iddia ettiği tethik ve mütealemler olundu :

komonizm cereyanlarının kapılarak memleketin siyasi durumunu teşviğe yeltenmek suçundan mahkûm olup 1/2/1937 tarihinde sulh hakimliğince tevkif edilen milâs ikinci sınıf alayı subaylarından başkışığı hakkı oğlu estegmen refik topkân ve arkadaşları milâsin heyetli mahallesinden mehmet oğlu tarzi ekrem derince ve yine 3/2/1937 tarihinde tevkif edilen bedrusun tepecik mahallesinden esam oğlu tarzi ziyâktug ve milâsin hisarbaşı mahallesinden rizâ oğlu direr ziraat bankası mukayyidi nihâtt dikmen mahallesinde yapılan hâzırlik ve ilk tevkifat sonunda :

Bilde edilen deliller:

1- milâst terzi ekrem ve ikinci sınıf alayı subaylarından refik topkânın komonistlik teşebbüslerinde buldukları muhtemel ilbaylığın haber alınması ve ikinci sınıf alayı komutanlığının emirleriyle 1/2/1937 gicesi alayı komutanları tarafından estegmen refik topkânın evinde yapılan aramada, içinde muhtelif yazılar bulunan küçük büyük muhteviyatı muhtelif yazılı (hikâyeler, bir esirlik hatırası, hikâyeler deli tangosu, kafanın içinde dünya, ruşenin kopardıkları, kân müsvette defteri, yol kenarlarında milli roman, mahpushane türküsü, köyün panoraması, tabuttan sesler arasında bir kâğıt söz, yine tabuttan sesler arasında bir kâğıt söz, aşk serisi yazılı edî defter ve nişanlısı muvazze yazdığı mektup müsvette defteri). Edî defter ve polisçe tarzi ekremin evinde yapılan aramada, refik topkânın imzası altında mektuplar ve bu meyanda refik topkân tarafından ekreme gönderildiği refigin mektubunda bildirilen hakmet kavalcaı tarafından yazılmış (karmaksin) hayati, felsefesi sosyolajisi edî kitap bulunmuş ve polisçe gayet dikkat görülerek tetkik edilmek üzere alınmış ve bu mektuplar muhteviyatından ekremler refigin albaylığına bulduğu neticesile birinci ve ikinci sınıf alayı komutanları

tarafından 1/2/1937 tarihli tebliğ kararı yapılmıştır .

2 - polis tarafından mahkûmlardan terzi ekremin evinde kaçak rakı ve esrar gibi uyuşturucu maddelerin bulunduğu haber alınması ile kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki kanun göre komisyonculuktan alınan izinle arama yapılmış ve komünistlerden nazım hikmet ve kerim sedî ve daha bazı muharrirler tarafından yazılmış dosya için de mevcut listede adları yazılı (cemiyetin esasları , bir münakkidîn hatıraları, tarihi bir vesika, politik felsefesi , bir güneş batarken doğan yıldızlar , G.pilâhânof tarihinin maddesi bakış , islam dini ve medeniyeti hakkında umumî mülumât yer yüzünde din gerileyor mu ilerleyormu, unutulmuş adam , portreler , sivânî kadısıoğlu şâhadettin destanı , trantobaboy mektupları , sesini kaybeden şarkır , marksgiles -lerin enstitüsüne açık mektup , namık kemal tarihi , materyalist telakkisine göre , mukaddes ordugân , çinçiben ticaretine nasıl açıldı , bir şarkırın hatıraları , democeden , bir profesörün hatıraları , şevket süreyyânın hatıralarına dair , felsefenin sefaleti , bir mütercim hatıraları , maksimkorki-lenin , çekişen avrupa bir denemede , virgileg-la'enseide , karincaların hayatı , leotolstoy-insan ne ile yaşar , türk edebiyatına toplu bir bakış , ilimlerde usul -ilim , edebî sanatlar hakkında , tarîhî yanlışlıkları ve tefekküratı felsefesi , edebiyatı cedidenin kahrmanları ve hüseyin oshide cevap , karlmarks , karlmarks kapitâl , istatistik , ilim ve felsefe , namık kemal için diyorlar ki , efendimizle bir konuşma , tarih felsefesi , düellocu , ege havâlisinde sardes , larisse , yıldız tepe , cinayet ve ceza , marksizm (efyon) muadur , bir mütercim hatıraları : , profesörlerimiz marksi , nasıl anlıyor , iş ücreti nedir , bir mütercim hatıraları 19 , henribarbüs safo , vîle çenberi , devlet ve ihtilâl , sosyalizm , işçi sınıfı ihtilâli , ruhi hayatta laşî'ur , çoriobaba , deliligin psikolojisi , psikolojisi , ilk bahâr selleri , samimi sadet , hükûmdar millet , demokrasinin büyüklük ve küçüklükleri , komonizm , filozofi ve sanat , (de propundis , heraklit) 60 parçadan ibaret

ve komünistliğe teşalluk eden kitaplarla yazı ve mecmualar ve refik topkân imzası altında ekreme hitaben yazılmış ve müdrecota gayını dikkat ve aynı zamanda (hakmet kıvılcımın kendisinde fışkıran kitaplarından birinin gönderildiğine dair 30/7/1936 günlü mektup ve yine refik topkân tarafından yazılıp imza edilmiş ve içerisinde, (bu sefer daha iyi olarak anladık ki bizde âliye cân çekmekte ve âdâletlerin bir uykudadır, sonra müthişde parâ ... rezâlet) ile... ibareleri bulunan 11/12/1936 tarihli mektup ve yine refik topkânın imzasını taşıyan ve istanbuldan ekreme yazılmış olan ve bir çok yazılarla beraber bilhassa (burada havalar güzel ve her gün yeni havas, ispanya da hükümet muhtak kazanacak ve sovyet denemesi ak denize çıkmış) övmeleri bulunan ve bu itibarla sovyetler işi ile alakalı olduğunu gösteren 24/12/1936 tarihli diğer mektup ve ekremle refigin muhtelif vaziyetlerde çıkarılmış fotoğrafları ve 4/11/1935 tarihinde bodrumdan ekreme yollanan ve müdrecota itibarla gayını dikkat olup ekremle aynı fikir ve gayeyi beslediği kanaatini veren Z. Aktug imzalı diğer bir mektup ve yukarıda 30/7/1936 günlü mektupla refik topkân tarafından ekreme gönderilmiş olan hakmet kıvılcımın (karmaksın hayatı, felsefesi, sosyolojisi adlı kitapla) ekremle ihtiyat zabitliği olmadığı halde zabit elbisesiyle çıkarılmış bir fotoğrafı elde edilmiş ve bunu gösterir 1/2/1937 tarihli zabit verekası yapılmıştır.

3 - Mâzunlardan dinar zirâet bank mükyiydi bihadan mâlesdeki evinde tetkikat sırasında adı geçmesi dolayısıyla polis tarafından yapılan aramada 2/2/1937 tarihli zabit verekasında adı yazılı (Şair Mehmet Akifin zafı ve eserleri hakkında bazı malumatı ihtiva eden Süleyman nazifin kitabı, T.C. kültür bakanlığı tarafından çıkarılmış andiç tarihi tetkik eseri, ve İngilizce english compoiti ve muharrir yakup kadri ve umum neşriyat müdürü doktor vedâ medin tarafından Ankara'da çıkarılan kadro mecmuasının bir kısmı ve sebih zekeriya tarafından yazılmış diyalektik metotrl-yizm adlı kitapki cem'an beş adet kitap ve mektup bulunmuştur.

4 - Diğer mâzun bodrumlu terai ziyâ aktugun bodrumda polis tarafından evinde yapılan aramada 1/2/1937 tarihli zabit verekasında ya-

----- 4 -----

yazılı nihada hitaben yazılmış 21/5/934 tarihli mektup müsveteleri bulunmuştur .

5 - yine maznunlardan dinar ziraat bank mukayyidi nihadin ayrıca dinardaki evin de yapılan aramada (komonizm ve it nazim hikmet tarafından yazılmış tarantababo , güneş içenlerin türküsü , karlmarks etx firidrich engels ve iki adet ve tarihi bir vesika , f pürö-şörlerimiz merksi nasıl anlatıyor , henri barbüs adla kitaplar bulunmuştur .

6 - Yine maznun astegmen refik topkanın beşik taşdaki babasının evinde yapılan aramada 5/2/937 tarihli zabıt verekasına ilişik listede adları yazılı 49 adet kitap bulunmuş ve bunlar arasında istanbul emniyet birinci şube direktörlüğünün 5.2.937 tarihli yazısında adlarını yazılı (suzi liberman, karl marks kapitalizm, marksizm, karl marks K.S, karl marksizm, sitlin diyorkerki , empiryalizm geberen kapitalizm isimli çığ mecmuası nam yedi adet kitap ve mecmua elde edilmiştir.

7 - astegmen refik topkan tarafından yazılup evinde bulunan 12 defter muhteviyatının nazim hikmet ve stasile bastırılması terzi ekreme söylenmiş ve bu cihette ekrem tarafından beyan edilmiş olmakla nazim hikmetin bu husus için binniyabe alınan ifadesinde .

Nazim hikmet -, Refik topkanın edebiyat meraklısı olduğunu ve istambulda çıkan gazetelere aşıkâne yazılar gönderdiğini ve bunların basılmadığını zannettğini ve kendisi 932 senesinden tanıdığını ve kendisiyle dört beş defa görüşüğünü ve şairlerinin bastırılması için herhanki bir matbuaya delâletini istemiş olabilirse de iki üç senedir kendisini görmediğini yazdığı yazıların hiçbir kıymeti olmadığını ve herhanki bir yazısının tap ve neşrini teşhhüt etmediğini söylemiştir.

Maznular hakkında isnat olunan suçtan dolayı gerek zabıtada yapılan hazırlık ve adliye tarafından yapılan ilk tahkikat ve aramalar sonunda numarası sırasile gösterilen delillerden başka bir şey elde edilmiş değildir. maznunların yapılan sorgularında, komonizm cereyanları nazim kapılmış olduklarını ve evlerinde bulunan kitap, mecmua vesaireyi

edebiyat olan merasimleri dolayısıyla olup okunmak için bulundukları
ni ve iddia olunan suçla alakaları bulunmuş ya da suçlu olduklarını beyan
nla inkarı cürümde bulunmuşlardır.

Mevcut delillerin tahlili:

ma'znunların evlerinde yapılan araştırmada komünistliğe ait yukarıda
yazılı kitap ve mecmuaları bulundurup bunu okudukları ve meşgul olduk
ları anlaşılabilir ise de bu meşguliyet ve okuma yalnız herbirinin ken
di kafalarında kalmış ve kuvveden feyle çıkmış ve başka suretle
hiçbir feil ve hareket veya teşebbüsleri görülmemiştir. evlerinde el
de edilen mektuplarda teşvik ,propaganda veya komünistliği meth ve
istihzanda mevcut değildir. mücerret bu fikre sahip olmak, ve her ne
suretle olursa olsun komünistliğe dair yazılmış eserleri ,mecmuaları
evlerinde bulundurup okumak, bunun memleketin iktisadi, iktisadi ,siya
si ve hukuki nizamları aleyhine tevcih edilmiş bir feil ve hareket
halinde tecelli ve teşhürü görülmeyen suçun ana'cari kanuniyesi teş
ekkül edemez.

T.C.K. maddel 129 nci maddesinde yazılı suçun tekemmül edebil
mesi için memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi veya iktisadi ni
zamları aleyhine şiddet kullanarak devirmek yahut memleketin siyasi
ve hukuki herhangi bir nizamı yıkmak için propaganda yapmak lâzım
dır. ma'znunların bu maddede yazılı şekil ve surette memleketin ikti
sadi, siyasi, veya hukuki durumunu ve nizamını devirmek veya yıkmak
için cebri şiddet kullanarak veya propaganda yaparak maksat ve gay
elerine erişmek için herhangi bir feil ve hareketleri veya teşebbüs
leri hakkında şahadet veya sair güne delâil ve enayati kanuniye gö
rülemediği gibi mezkûr maddenin son fıkrasında yazılı meth ve
istihzan gibi harekette dahi bulunmuşlardır. binenaleyh:

Ma'znunlar hakkında isnat edilen suç telifati kanuniyeye uygun
olarak teşekkül ve tekemmül etmemiş ve ma'znunların işbu cereyanı ka
şı gösterdikleri temayül fikir sahasından harice çıkmıştır.
Ma'znunların evlerinde komünistliğe ait bazı kitaplar bulundurup oku
maları kanunen bir suç teşkil edemez.

Maznunlardan istegmen refik topkan tarafından terzi Ekreme yazılan dosya mey-ninde mevcut 30/7/936 tarihli mektubunda (bu sefer daha iyi olarak anladi ki bizde adliye can gekismektedir. ve adaletlerin bir uykuda dir... muthiste para... rezilet ala ...) yazilmak suretile adliyenin manevi şahsiyetine karşı dil uzatilmiş bulunmakta ve bu tahkir ve tezyif keyfiyeti de arama esnasında tesaduf edilmiş mektup muhteviyati muaddel T.C.K. 159 ve 160 no'lu maddelerinde gösterilen aleniyet kaydi görülenememiş isede bu cihet yüksek bakanlıkca taktir edilmek üzere muktezi izin alınması için ayrıca Milas C.M.U. liginden Mugla C.M.U. ligine 19.2.937 tarih ve 332 sayılı dosya mey-ninde sure i mevcut tahriratla yazılmıştır.

Netice:

Adresleri yukarıda yazılı suçlu istegmen refik topkan ve terzi Ekrem ve Ziya ve Nihadın komünistlik cereyanlarına kapılarak memleketin siyasi durumunu teşviş yeltenmek için propoganda yapup memleket dahilinde teşekkül etmiş iktisadi veya içtimai, siyasi nizamları imhaya matuf veya bu gayeye vusul için cebrü şiddet istimalini taammun edecek bir günâ feil veya hareketleri veya teşebbüsleri görülmüştür. binenaleyh maznunu munileyhimiz isnat olunân işbu feyle vukuu müaseretleri veya teşebbüsleri hakkında delâil ve emvaratı kanuniye ve şahadet mevcut olmadıgından anasırı kanuniyeden âri olan işbu hareketlerinden dolayı ceza mahkemeleri usulü kanununun 197 no'lu maddesine tevfikân menî mahkemelerile tahliyelerine ve maznunlardan istegmen Refigin istambul beşiktaşteki evinde yapılan aramada bulunân kitaplar arasında mevcut ve heyeti vekile kararile menedilen (süzi liberman, karl marx kapitalizm-, marksizm, karl marx K . S. karl marksizm , sitlin diyorlarki, emperyalizm- Geberen kapitalizm isimli kitaplarla , çığ mecmu'sı) nam yedi kitapla ekrem'in evinde aramada bulunân (Kerim sadi tarafından dilimize çevrilen karl marks ve karl marks kapital ve marksizm nam üç kitapla nihadın evinde bu

bulunan (karlı marks manifeste) nam kitapların matbuat kanununa tev-
fikân müsaderesine ve diğer ve kitap ve mecmuaların sahiplerine ver-
ilmek üzere C. müddei umumiliğine tevdiine ve menî muhakeme ve tahli-
ye cihetinin berâyi tastik hakikatlık makâmına taktimine kâdî veçhile
karar verildi . 19.2.937

Münir omâ y

4088

Münir Omay

TÜRKİYE SOSYAL TÜSTAV TARİH ARAŞTIRMALARI